

I dagens frågor

Red: Sten Söderberg

Riskerna i sjukvården

"Säkerhetsriskerna i sjukvården" heter en just utkommen sammanställning av ärenden som behandlats i medicinalväsendets ansvarsnämnd under en femårsperiod. Sammanställningen är komplett, dvs samtliga ärenden inom behandlade områden redovisas. I samband med inrättandet av den nya Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd och den utvidgade ansvarslagen för sjukvårdspersonal har skriften fått aktualitet för samtliga personalgrupper inom sjukvården.

Skriften har underrubriken "En redovisning av samtliga ärenden om kvarlämnade föremål, förväxlingar, blodtransfusioner och läkemedel...". Den bör dock ha intresse även för personalgrupper utanför den direkt berörda medicinalpersonalen.

För varje grupp ärenden redovisas de föreskrifter som finns på området. Dessa följs av en sammanfattning av vissa fakta som gäller hela gruppen – hur många fall som behandlats, orsak till felbehandlingarna, typ av material eller sjukvårdsinrättning som är aktuell och andra statistiska uppgifter. Därefter presenteras de enskilda fallen.

Händelseförloppet, ansvarsnämndens bedömning och den eventuella påföljden redovisas givetvis utan att namn på orten eller de inblandade anges.

Bland kvarlämnade föremål har man skilt mellan dels bukkdukar, kompresser eller torkar, dels katetrar och dränagerör och dels slutligen radiuminlägg. Under rubriken för-

växlingsärenden beskriver man tex hur en tarmslynga öppnades i stället för urinblåsan, förväxling av urinrör och sädesledare, hur en kateter fördes in i slidan i stället för i ändtarmen och vad som föregick misstaget att en nerv identifierades som en sena och skars av.

De redovisade blodtransfusionsärendena är relativt få till antalet, läkemedelsärendena desto fler. Här beskrivs alla förekommande varianter av feldosering, förväxling av läkemedel, fel administrerings sätt och medicinering trots kontraindikationer. Dessutom redovisas här ett antal biverkningsärenden – överkänslighetsreaktioner och tomt dödsfall och leverskador.

Skriften på drygt 130 sidor avslutas med förteckning över de föreskrifter som nämns i publikationen, litteraturförteckning och ordförklaringar samt ett par av socialstyrelsens författningar. Inte minst viktig är den nya lagen om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen mfl, där den utvidgade ansvarigheten för alla personalgrupper inom vården behandlas.

Rättvis fördelning av läkartjänsterna

Läkarfördelningsprogrammet för åren 1982–83 skall inriktas på allmänläkarvård, psykiatri, långvård och rehabilitering. Vid sammanträde med socialdepartementets sjukvårdsdelegation den 18 december beslöts att fastställa fördelning av 175 nya läkartjänster inom offentlig hälso- och sjukvård för år 1982 för färdigutbildade läkare. Av dessa nya tjänster går 150 till allmänläkarvård, 15 till psykiatri och 10 till långvård och rehabilitering.

– Ett av målen för det centrala läkarfördelningsarbetet är att nå en befolkningsmässigt och geografiskt rättvis fördelning av läkarresurserna säger ordföranden i sjukvårdsdelegationen, statssekreterare Åke Petersson, i en kommentar. Liksom förra året hålls antalet nyinrättade tjänster lågt i fördelningsprogrammet. Härigenom kommer antalet vakanta tjänster att minska eftersom de nyutexaminerade läkarna i stort blir hänvisade till de befintliga lediga

platserna. Genom detta kommer läkartillgången snabbt att förbättras i områden med brist på läkare, särskilt i glesbygdsmrådena.

I läkarfördelningsprogrammet har antalet utbildningsplatser, sk utbildningsblock, för läkare som efter läkarexamen fullgör allmäntjänstgöring, AT-läkare, fastställts till 950 platser för vardera åren 1982 och 1983. Fortfarande finns vakanser på dessa tjänster, främst inom glesbygderna.

Antalet utbildningsplatser för fortsatt vidareutbildning, sk FV-block, fastställdes till 1040 för år 1982 och 1983. Av dessa avsätts varje år c:a 400 platser för blivande allmänläkare, 80 för psykiater, 70 för läkare inom långvård och rehabilitering samt 490 för läkare inom övriga specialiteter.

Socialdepartementets sjukvårdsdelegation är ett samrådsorgan mellan regeringskansliet, socialstyrelsen, Landstingsförbundet och sjukvårdens fackliga organisationer.

Socialstyrelsen vill stoppa spritagenter

Drygt ett år har nu gått sedan lagen med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker trädde i kraft. Socialstyrelsens nämnd för alkoholfrågor har gjort en första bedömning av effekterna av den nya lagen. Nämnden har kunnat konstatera, att lagstiftningen inte synes ha påverkat de utländska vin- och sprittillverkarnas benägenhet att hålla agenter i vårt land.

Dessa agenter verksamhet syftar till att öka avsättningen för de vin- och spritsorter de representerar och detta medför med stor sannolikhet också en ökad total alkoholkonsumtion. Därigenom motverkas den av riksdagen uppställda målsättningen för alkoholpolitiken att bli minska den totala, alltför höga konsumtionen av alkohol.

Nämnden har i en skrivelse till regeringen erinrat om, att alkoholpolitiska utredningens bedömning av agenternas verksamhet var starkt negativ, en bedömning som nämnden på det hela taget delar. De 1979 genomförda begränsningarna av

möjligheterna att marknadsföra alkoholdrycker har inte föranlett nämnden att ändra denna bedömning. Nämnden anser därför, att alkohopolitiska utredningens förslag om ett generellt förbud mot marknadsföring av alkoholdrycker bör genomföras. Endast därigenom synes agenternas verksamhet effektivt kunna förhindras. Nämnden kan också i princip instämma i alkohopolitiska utredningens förslag till lagteknisk lösning, innebärande att bestämmelserna inarbetas i lagen om handel med drycker (APU:s förslag bifogas). Viss överarbetning av lagtexten synes dock erforderlig. Genomförs detta förslag blir lagen med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker överflödig.

Smärtlindring vid förlossning

Det är av betydelse att socialstyrelsen noggrant följer och stimulerar utvecklingen när det gäller smärtlindring vid förlossning. Det ansåg

riksdagen efter yrkanden i en partimotion från vpk.

Socialutskottet betonade att det är viktigt att sjukvårdshuvudmännen informeras om utvecklingen på olika håll i landet och att därför material från huvudmännen inte bara samlas in utan även sammanställs och analyseras. Riksdagen hade ingen annan åsikt. Ett antal motioner avlogs av riksdagen. Bertil Dahlén, fp, begärde i en motion ökad utbildning av reumatologläkare. Maj Pehrsson m fl, c, ansåg att socialstyrelsen snarast bör fullfölja sitt utredningsuppdrag och framlägga förslag till utbyggnad och decentralisering av barnreumatikervården. Samma krav framfördes i en motion av Rune Ångström, fp. Han begärde även att det stora behovet av vårdplatser för reumatoida barn i norra delarna i vårt land skall beaktas.

Olle Eriksson m fl, c, s, m, fp, begärde att idrottens medicinska servicebehov blir beaktat i den fortsatta handläggningen av hälso- och sjukvårdsutredningens betänkande inför en ny lagstiftning för hälso- och sjukvården.

Minderåriga flickor gifts bort i Sverige

En kartläggning av utländska minderårigas giftermål samt förslag till åtgärder för att begränsa sådana äktenskap bör göras. Det sade riksdagen med anledning av en motion av Hans Petersson i Röstånga, fp.

Minderåriga flickor som gifts bort har sällan något att själva säga till om och giftermålen sker många gånger mot deras vilja, påpekas det. Fn saknas det uppgifter om hur många dispensansökningar för minderåriga invandraflickor som kommer in till länsstyrelserna per år och på vilka grunder de bifalls eller avslås. Riksdagsman Hans Petersson i Röstånga ville därför till en början ha en kartläggning av förhållandena. Denna skulle också omfatta hur ofta den svenska lagstiftningen kringgås genom att flickorna tas till sitt hemland och där gifts bort och sedan förs tillbaka till Sverige.

Lagutskottet tillstyrkte en sådan undersökning och ansåg dessutom att den skulle omfatta förslag till lagstiftning.

socialmedicinsk tidskrift

ISSN 0037-833 X

Prenumerationspris (inklusive moms.)

Helår kr 90:—

Studerande helår kr 50:—

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (därav två dubbelnummer).

Lösnummer kr 12:— (exkl. moms.)

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur Smt utan angivande av källan förbjudes.

Prenumerationsavdelning:

172 83 Sundbyberg

Tel. 08/98 40 44 Postgiro 1179-1

Annonsavdelning:

Maud Jacobsson, Alströmergatan 18, 112 47 Stockholm. Tel. 08/51 21 13, 51 67 60

Annonspriser:

Omslagets andra och tredje sida kr 1 850, fjärde sida kr 2 000,

helsida kr 1 650, halvsida kr 1 000, kvartsida kr 600.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm,

sidans bredd (2 spalter) 150 mm.

Tryckeri: Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981.

Utgivningsplan 1981

Nummer	1	2	3	4-5	6	7	8-9	10
Utkommer	27/1	24/2	24/3	28/4	16/6	15/9	5/11	8/12
Sista manusdag för annonser:	19/12	15/1	12/2	12/3	29/4	5/8	24/9	29/10